

Warszawa, 24 luty 2016 r.

Komunikat FOR: Politycy chcą zahamować rozwój polskiego rolnictwa

W związku z końcem zakazu wykupu ziemi rolniczej przez obcokrajowców 1 maja tego roku, politycy chcą zamrozić obrót ziemią rolniczą w ogóle. Taki będzie efekt ustawy uchwalonej przez Sejm poprzedniej kadencji i projektu ustawy przyjętego przez rząd Beaty Szydło 23 lutego 2016 roku. Zahamuje to poprawę produktywności rolnictwa i odpływ pracowników do bardziej wydajnych sektorów gospodarki. Polska ma obecnie czwartą najniższą produktywność rolnictwa i czwarty najwyższy odsetek pracujących w rolnictwie w Unii Europejskiej.

1 maja kończy się wynegocjowany z UE okres przejściowy, w którym obowiązuje zakaz nabywania ziemi rolniczej przez obcokrajowców bez specjalnego pozwolenia MSWiA. Dlatego politycy chcą całkowicie zamrozić obrót ziemią rolniczą w Polsce. Nowelizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego autorstwa PSL została uchwalona niemal jednogłośnie przez Sejm poprzedniej kadencji (PO, PiS, PSL, SLD) przeciw głosowało tylko 2 posłów niezrzeszonych¹ i podpisana przez prezydenta Andrzeja Dudę w grudniu.

Analiza PKO BP² jako główne zmiany wprowadzane przez ustawę wymienia:

- (1) Nabywcy ziemi będą ją musieli osobiście uprawiać i od 5 lat posiadać meldunek w gminie lub gminie sąsiedniej;
- (2) Nabywcy nie będą mogli posiadać gruntów o łącznej powierzchni posiadających powyżej 300 ha;
- (3) 10-letni zakaz odsprzedaży ziemi zakupionej od skarbu państwa;
- (4) Konieczność uzyskania zgody na sprzedaż, zamianę lub darowiznę nieruchomości rolnej od terenowego oddziału Agencji Nieruchomości Rolnych.

23 lutego rząd przyjął projekt ustawy³ dodatkowo zaostrzającej te ograniczenia:

¹ <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/agent.xsp?symbol=glosowania&nrkadencji=7&nrposiedzenia=95&nrglosowania=154>.

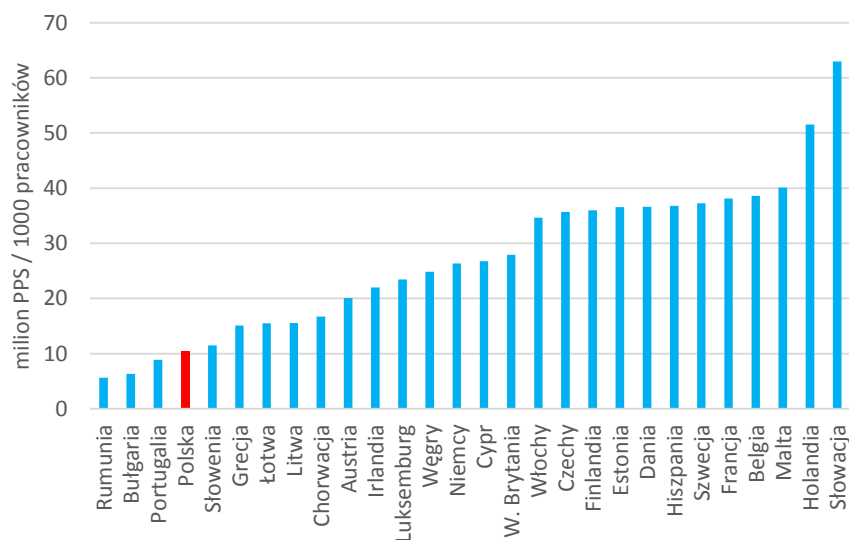
² PKO BP, Rynek nieruchomości gruntowych – działki rolne górą, Monitoring Branżowy, Analizy Sektorowe, 17.02.2016, <http://www.pkobp.pl/centrum-analiz/analizy-sektorowe/raporty-branzowe/rynek-nieruchomosci-gruntowych-dzialki-rolne-gora/>.

³ Komunikat CIR, 23.02.2016, <http://www.minrol.gov.pl/pol/Ministerstwo/Biuro-Prasowe/Informacje-Prasowe/Komunikat-CIR>.

- (1) Nabywcami nieruchomości rolnych będą mogli być jedynie rolnicy indywidualni, a więc posiadający kwalifikacje rolnicze, gospodarstwo o powierzchni do 300 ha i zamieszkali w danej gminie od co najmniej 5 lat;
- (2) Skarb państwa zawiesi sprzedaż własności rolnej na okres 5 lat, a ziemia rolna Agencji Nieruchomości Rolnych będzie mogła być jedynie dzierżawiona przez rolników;
- (3) Nabyta nieruchomość rolna nie będzie mogła być sprzedana przez 10 lat oraz konieczne będzie osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego.

Powyższe zmiany doprowadzą do zamrożenia obrotu ziemią rolną. Tymczasem polskie rolnictwo należy do najmniej produktywnych w Unii Europejskiej (Wykres 1). **Głównym powodem jest niewielka średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w Polsce, która wg Eurostatu wynosiła w 2013 roku 10 ha wobec 16 ha w UE-28, 59 ha w Niemczech i 133 ha w Czechach. Małą skalę działalności potwierdza fakt, że polskie gospodarstwa rolne najczęściej w UE korzystają z pracy członków rodziny.**

Wykres 1. Produktywność rolnictwa w 2014 roku (skorygowana poziomem cen wartość dodana na 1 pracownika)

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych Eurostatu

Udział zatrudniania w rolnictwie pozostaje w Polsce bardzo wysoki. **Według Eurostatu w 2014 roku wyniósł 11,5% pracujących (czwarty najwyższy wynik w UE), wobec jedynie 5% w UE-28, 1,5% w Niemczech i 3,3% w Czechach. Jednocześnie w Polsce produktywność (mierzona wartością dodaną na pracownika) w rolnictwie pozostaje 5-krotnie niższa niż w usługach (zob. [raport FOR „Następne 25 lat”](#)).** Oznacza to, że odpływ pracowników z rolnictwa do innych sektorów byłby związany ze znaczącą poprawą produktywności całej polskiej gospodarki.

Proces odchodzenia z rolnictwa trwał dotąd z powodzeniem samorzutnie na skutek działania sił rynkowych. Według Banku Światowego w 1990 roku zatrudnionych w rolnictwie było aż 25% pracujących, czyli ponad dwukrotnie większy odsetek niż obecnie. Dzięki poprawie

produktywności, rolnictwo zwiększało produkcję pomimo odpływu pracowników. Dane Eurostatu wskazują, że w latach 2000-2013 rolnictwo było wręcz sektorem o najszybciej rosnącej produktywności w Polsce (wg danych Eurostatu). W latach 2005-2013 średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wzrosła o 69%.

W 2013 roku gospodarstwa rolne o powierzchni ponad 100 ha zatrudniały 3% pracujących w rolnictwie, wytwarzając jednocześnie 16% wartości produkcji rolnej. Dalsza konsolidacja gospodarstw rolnych jest niestety hamowana przez państwowe subsydia. **Rocznie rolnictwo otrzymuje ok. 40 mld zł w dotacjach do emerytury z KRUS, środkach UE i preferencjach podatkowych (zob. raport FOR „Następne 25 lat”). To kwota równa prawie całej wartości dodanej rolnictwa, która wg Eurostatu wyniosła w 2014 roku 45 mld zł.** Teraz politycy chcą całkowicie uniemożliwić dalszą konsolidację, bo taki będzie efekt *de facto* zamrożenia obrotu ziemią rolniczą.

KONTAKT DO AUTORA

Rafał Trzeciakowski

Ekonomista FOR

e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)